TEAM PRZEBUDZENI

WYDANIE 02 / 22 LISTOPADA 2026

Głos Serca

GAZETA ŚLEDCZA I PORADNIK OBYWATELSKI

Kto pilnuje wspólnych pieniędzy?

Ilustracja redakcyjna

Od komisji rewizyjnej w Lubinie przez nabory do rad nadzorczych aż po fakturę za remont Twojego bloku. Dokumenty, liczby i pisma do wykorzystania.

04 Lubin
Kto kontroluje miejskie spółki i jakie dokumenty zostają po kontroli

09 Collegium Humanum
Co zarzuca prokuratura i czego dotyczy proces

28 Tarcza lokatora i właściciela
Jak uzyskać faktury, sprawdzić podwyżkę i pilnować terminów

WYDANIE 02

Spis treści

Dotknij tytułu, by przejść do strony. Numery źródeł pod materiałami otwierają dokumenty. Z dowolnej strony wrócisz tutaj przez stopkę.

03 Kto sprawdza kontrolujących?

04 Lubin. Kto siedzi w komisji rewizyjnej?

05 Lubin. Dwie role, dwa pytania do kontroli

06 Co miasto ma w spółce?

07 Gdzie przebiega granica mandatu?

08 Jak sprawdzić kontrole w Lubinie

09 Dyplom, powołanie, wynagrodzenie

10 Jak sprawdzić członka rady nadzorczej

11 KARR. Pomoc powodziowa pod lupą prokuratury

12 NIK znalazła problem w każdej badanej spółce

13 KGHM. Jak liczyć wpływ

14 Śmieci. Co kryje się w jednej opłacie

15 Przetarg i próg. Co zmieniło się w 2026 r.

16 Działka zmienia plan. Kto zyskuje na decyzji?

17 Plan fiskalny jest jawny. Które liczby rozliczać?

18 Obietnica, konkurs, podpis pod decyzją

19 Deficyt, dług i PIT. Trzy liczby, trzy pytania

20 ETS2. Kiedy system ruszy i kto rozliczy paliwo

21 EPBD. Co znaczą cele dla budynków

22 Wiatraki i strefa. Od projektu do sądu

23 PIP i umowy. Co naprawdę się zmieniło

24 KSeF. Trzy daty dla wystawcy faktury

25 HoReCa i NCBR. Za liczbą musi stać umowa

26 Jak czytać przelewy w rejestrach partyjnych

27 Rejestr umów. Czego szukać w 2026 r.

28 Tarcza lokatora i właściciela

29 Spółdzielnia. Kalkulacja i kopie

30 Wspólnota. Uchwała, zaliczka i rachunek

31 Najem. Kiedy działa 14 dni na kalkulację?

32 Pismo o faktury i dokumenty remontu

33 Pismo o wyliczenie podwyżki

34 Pismo do urzędu o umowę albo protokół

35 Co zrobić po odpowiedzi lub milczeniu

36 Port i atom. Co już ma datę?

37 Zbadaj jedną sprawę od początku do końca

38 Indeks źródeł

FAKTY I DOKUMENTY

Kto sprawdza kontrolujących?

Miasto ma udziały w spółce, radni kontrolują prezydenta, a mieszkańcy pokrywają część kosztów usług. Między tymi trzema zdaniami mieści się znaczna część tego numeru.

Decyzja

Uchwała, ogłoszenie, protokół albo postanowienie.

Wykonanie

Umowa, harmonogram, faktura, odbiór i płatność.

Kontrola

Wynik kontroli, zalecenia i odpowiedź po ich wdrożeniu.

Punkt wyjścia w Lubinie

W kwietniu Rada Miejska uzupełniła skład komisji rewizyjnej. W czerwcu BIP pokazywał już szerszy skład. Jeśli dziś zapytamy o konkretną kontrolę komisji, potrzebne będą nazwiska z dnia posiedzenia, program kontroli, protokół i dokumenty o wykonaniu zaleceń. Tę samą kolejność można zastosować w każdej gminie.

Pytanie o fakturę

Mieszkaniec może zobaczyć rosnącą opłatę w bankowości szybciej niż kalkulację, która ją wyjaśnia. Kto został wybrany do wykonania robót? Czy aneks zmienił cenę? Kto odebrał usługę? Zestawienie tych dokumentów często mówi więcej o wydatku niż prezentacja budżetowa.

Cztery materiały, kilkadziesiąt dokumentów

Punktem wyjścia były dwa dossier o władzy lokalnej i centralnej, arkusz lubiński oraz pakiet mieszkaniowy. Z ich tropów wynikły pytania o dokumenty. W tekście podajemy organ, datę i przedmiot ustalenia. Liczby mają zakres, a zarzuty przypisujemy organowi, który je przedstawił.

Jak oceniamy dowody

Uchwała potwierdza treść decyzji. Wykaz potwierdza, kto został w nim ujęty. Raport kontrolny odnosi się do badanej próby. O intencjach człowieka możemy pisać na podstawie dowodów takich jak właściwie udokumentowana korespondencja, a o odpowiedzialności karnej rozstrzyga sąd. Gdy dokumentu brakuje, wskazujemy, jaki pozwoliłby sprawę zbadać.

PUNKT ODNIESIENIA

Stan spraw i przepisów opisujemy na 22 listopada 2026 r. Daty poszczególnych ustaleń są przy źródłach.

ŹRÓDŁA 01 BIP Lubin 02 BIP Lubin 03 KRS 04 ELI

SAMORZĄD I SPÓŁKI

Lubin. Kto siedzi w komisji rewizyjnej?

Imienny wykaz głosowania i dwie wersje składu komisji pozwalają odtworzyć, co uchwalono w kwietniu i jaki skład pokazywał BIP po czerwcowej aktualizacji.

WYNIK GŁOSOWANIA NAD PROJEKTEM 155/2026

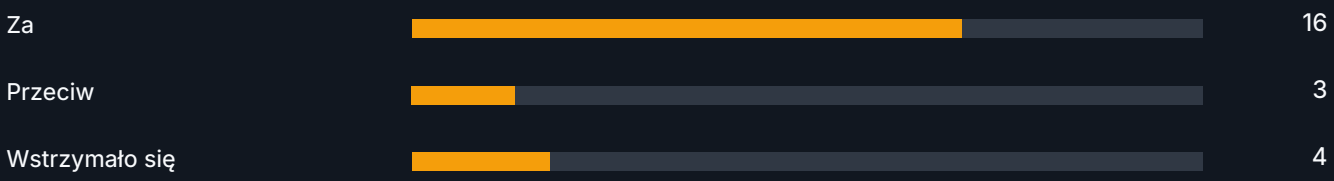

W uchwale XVII/153/26 załączono imienny wykaz głosów wszystkich 23 obecnych.

Kwiecień pod numerem 153

16 kwietnia 2026 r. rada dopisała do komisji Romualda Kujawę. Uchwała wymieniała sześć osób: Dorotę Dutkanicz, Katarzynę Kulczyńską, Mariana Węgrzynowskiego, Dariusza Węgrzyna, Grzegorza Zielińskiego i Romualda Kujawę. Sam Kujawa wstrzymał się w głosowaniu nad projektem nr 155/2026. Głosy można sprawdzić na końcu tego samego pliku.

Uzasadnienie uchwały odwoływało się do obowiązku zapewnienia reprezentacji wszystkich klubów w komisji rewizyjnej. Skład komisji określa rada. Art. 18a ust. 2 wyłącza z niego przewodniczącego i wiceprzewodniczących rady.

Czerwcowa aktualizacja zmienia obraz

Na stronie komisji aktualizowanej 11 czerwca widnieje siedem nazwisk. Do sześciu z uchwały kwietniowej dochodzi Edyta Zawadzka. BIP określa Dorotę Dutkanicz jako przewodniczącą, a Katarzynę Kulczyńską jako wiceprzewodniczącą. Kwiecień i czerwiec to dwie daty, których potrzebuje każdy, kto chce uczciwie odtworzyć przebieg kontroli.

Następny dokument

Aby ustalić, kto badał konkretną sprawę, zwróć się o protokół z danego posiedzenia i wykaz uczestników. Uchwała o składzie daje listę członków, protokół może pokazać obecność, czynności i wynik. To różne informacje.

DOKUMENT DO OTWARCIA

Załącznik 29571 zawiera uchwałę, jej uzasadnienie i imienny wykaz głosowania. Sam wynik daje się odtworzyć bez nagrania sesji.

ŹRÓDŁA 01 BIP Lubin · 02 BIP Lubin · 05 RM Lubin · 06 ELI

SAMORZĄD I SPÓŁKI

Lubin. Dwie role, dwa pytania do kontroli

BIP miasta i strona wodociągów pozwalają potwierdzić dwie publicznie opisane role Doroty Dutkanicz. Materiał miejski dokumentuje także wystąpienia Romualda Kujawy związane z RCS.

CO WYNIKA Z DOKUMENTU

Źródło	Ustalenie
BIP Rady Miejskiej	Funkcja w komisji i skład po aktualizacji.
BIP wodociągów	Wpis w redakcji BIP MPWiK.
Miejski portal	Publiczne wystąpienie w kontekście RCS w dacie relacji.

Potwierdzone funkcje

Dorota Dutkanicz przewodniczy komisji rewizyjnej według miejskiego BIP. W BIP Miejskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji spółka wymienia ją z imienia i nazwiska w rubryce redakcji BIP. To pozwala zapytać o tryb prowadzenia konkretnej kontroli i zakres roli w spółce. Wpis redakcyjny sam nie pozwala obliczyć dochodu ani ustalić formy umowy.

W relacji z 1 czerwca 2026 r. portal miasta przedstawił Romualda Kujawę jako osobę z lubińskiego RCS, wypowiadającą się o wydarzeniu sportowym. Do ustalenia podstawy tej współpracy na dzień danej kontroli potrzebny jest dokument obejmujący ten okres.

Co dokładnie sprawdzić

Protokół posiedzenia pokaże, kto brał udział w kontroli lub głosowaniu. Przedmiot sprawy określi, czy dotyczyła samej spółki, wykonywania praw udziałowych przez prezydenta czy innej miejskiej jednostki. Oświadczenie majątkowe za właściwy rok może pomóc ustalić źródło dochodu. Pytanie o wyłączenie należy powiązać z określoną sprawą i podstawą prawną.

Granica ustalenia

Dokumenty przywołane na tej stronie nie przesądzają naruszenia prawa ani wpływu na wynik konkretnych kontroli. Zasadne jest pytanie, czy miasto stosuje spisane zasady postępowania w przypadku zależności zawodowych i jak ich użycie można sprawdzić.

PYTANIE DO BIURA RADY

Jakie kontrole w latach 2024–2026 dotyczyły wykonywania praw właścicielskich miasta wobec MPWiK i RCS? Prosimy o tematy, składy zespołów i protokoły.

ŹRÓDŁA 02 BIP Lubin · 01 BIP Lubin · 07 MPWiK · 08 Lubin.pl · 06 ELI · 09 BIP Lubin

SAMORZĄD I SPÓŁKI

Co miasto ma w spółce?

Odpis wodociągów pozwala przypisać 198 960 udziałów jednemu właścicielowi. To pierwszy węzeł, od którego da się zacząć kontrolę dokumentów i pieniędzy.

100%

Udziałów MPWiK według KRS ma Gmina Miejska Lubin.

139,272 mln zł

Nominalna wartość udziałów wykazana w odpisie.

38,086 mln zł

Zaokrąglona suma finansowania z dwóch komunikatów MPWiK.

Właściciel i kapitał

W odpisie aktualnym KRS pobranym 22 listopada 2026 r. Gmina Miejska Lubin figuruje jako jedyny wspólnik MPWiK. Wykazano 198 960 udziałów o łącznej wartości 139 272 000 zł. To wartość nominalna udziałów według wpisu. O dostępności środków i zadłużeniu mówią m.in. bilans, przepływy oraz informacja dodatkowa.

Oficjalny wykaz MPWiK prowadzi dalej do podmiotów zależnych. W dokumentach dotyczących odpadów portal miejski identyfikuje wykonawcę odbioru. Dla każdej spółki zapisuj osobno numer KRS, właściciela i umowę, na podstawie której realizuje usługę.

Dwa komunikaty, dwa projekty

6 sierpnia 2026 r. spółka poinformowała o pozyskaniu z BGK 27 842 356,19 zł na zieloną transformację oraz 10 243 325 zł na zaawansowaną transformację cyfrową. Razem daje to 38 085 681,19 zł kwot z dwóch komunikatów. Z nich wynika źródło i deklarowany cel finansowania. Rzeczywisty stopień wypłaty i wykonania wykażą harmonogram, rozliczenie i protokoły.

Czego szukać w sprawozdaniu

Porównaj dwa kolejne lata. Sprawdź rozrachunki z jednostkami powiązanymi, zobowiązania, wydatki inwestycyjne i opinię biegłego, jeśli istnieje. Dopiero w tej ramie mają sens pytania o wkład miasta i źródła kosztu usługi.

ROZRÓŻNIJ KWOTY

Kapitał zakładowy, finansowanie projektu i płatność wynikają z innych dokumentów. Ich zsumowanie dałoby liczbę bez interpretacji.

ŹRÓDŁA 03 KRS · 10 MS · 11 MPWiK · 12 MPWiK · 13 MPWiK · 14 MPWiK

SAMORZĄD I SPÓŁKI

Gdzie przebiega granica mandatu?

Praca, funkcja w organie, działalność gospodarcza i głosowanie to różne sytuacje. Każda wymaga ustalenia czynności, daty i właściwego przepisu.

PRAWNE PUNKTY KONTROLNE

Sytuacja	Pierwszy dokument do zbadania
Stosunek pracy	Dokument potwierdzający rolę lub jawne oświadczenie za właściwy okres.
Sprawa na posiedzeniu	Porządek, pełny tekst wniosku, imienne głosy i protokół.
Funkcja w organie	Akt powołania, odpis KRS oraz przepis o wymaganiach.

Cztery różne pytania

Art. 24a ogranicza pracę radnego w swoim urzędzie oraz pełnienie funkcji kierownika lub zastępcy w jednostce organizacyjnej gminy. Art. 24f dotyczy m.in. działalności z wykorzystaniem mienia komunalnego i funkcji we władzach spółek w zakresie opisanym w ustawie. Ust. 5 określa limit pakietu 10% i zawieszenie praw z udziałów lub akcji objętych przepisem w razie ich niezbycia.

Art. 24 ust. 2 daje radnemu uprawnienia informacyjne związane z mandatem, z zachowaniem dóbr osobistych i tajemnic prawnie chronionych. Gdy śledzimy wydatki właścicielskie gminy, warto sprawdzić, czy radni korzystali z uprawnień i jak urząd odpowiadał.

Wyłączenie dotyczy konkretnej sprawy

Art. 25a ustawy o samorządzie gminnym zakazuje udziału w głosowaniu w radzie lub komisji, jeżeli dotyczy ono interesu prawnego radnego. Ustalenie interesu prawnego wymaga sprawdzenia treści głosowania. Sama obecność na liście komisji nie rozstrzyga spełnienia tej przesłanki.

Nadzór w trzech miejscach

Rada i komisja działają w reżimie samorządowym. Wspólnik wykonuje prawa udziałowe. Rada nadzorcza spółki sprawuje nadzór nad działalnością spółki na zasadach korporacyjnych. W praktyce prośba o całą dokumentację nadzoru może trafić do kilku adresatów.

OD CZEGO ZACZĄĆ

Zapisz datę, organ i numer sprawy. Te trzy informacje pomagają zadać pytanie bez formułowania zarzutu wobec radnego.

ŹRÓDŁA 06 ELI · 15 BIP Lubin · 16 ELI · 17 ELI

SAMORZĄD I SPÓŁKI

Jak sprawdzić kontrole w Lubinie

Z czterech typów dokumentów można odtworzyć, czy rada skontrolowała określoną decyzję właścicielską i co stało się z jej ustaleniami.

Plan

Czy temat w ogóle trafił do planu lub porządku?

Protokół

Kto uczestniczył, co ustalono i jak głosowano?

Wykonanie

Co zmieniono, na podstawie jakiego dokumentu i kiedy?

Krok 1. Zawęź temat

Przykład: wykonywanie praw udziałowych miasta wobec MPWiK w 2025 r. Wyznacz ramy od 1 stycznia do 31 grudnia. W BIP szukaj planu pracy komisji oraz sprawozdania z pracy. Jeżeli kontroli nie wymieniono, zapytaj, czy taki dokument w ogóle powstał.

Krok 2. Porównaj protokół ze składem

Na osi czasu zapisz datę sesji, datę kontroli i datę aktualizacji listy komisji. Jeśli informacje są rozproszone, poproś o wskazanie bezpośrednich odnośników. Do listy uczestników dopisz funkcje z tamtego dnia, z zachowaniem przypisu do źródła.

Krok 3. Znajdź zalecenia i wykonanie

Poproś o wnioski po kontroli oraz odpowiedź kontrolowanego. Ustal, kto i do kiedy miał wykonać zalecenie. Jeśli sprawa odnosi się do zakupu lub inwestycji, zestaw to z numerem postępowania, umową i jej późniejszymi zmianami.

Krok 4. Ustal, gdzie następna decyzja

Na podstawie art. 11b ustawy jawność obejmuje m.in. dostęp do posiedzeń organów kolegialnych i dokumentów wynikających z zadań publicznych, z ustawowymi ograniczeniami. Sprawdź terminy w BIP. Sprawę o wykonanie zaleceń może podjąć radny w interpelacji. Wzór wniosku o protokoły znajduje się na s. 34.

PRAKTYKA W INNYCH GMINACH

Zacznij od statutowej nazwy komisji i właściwej jednostki. Miasto Lubin, gmina wiejska Lubin i powiat to odrębne jednostki.

ŹRÓDŁA 02 BIP Lubin · 06 ELI · 15 BIP Lubin · 09 BIP Lubin · 04 ELI · 10 MS

SAMORZĄD I SPÓŁKI

Dyplom, powołanie, wynagrodzenie

Sprawa Collegium Humanum pokazuje, dlaczego publiczny wykaz członków rady nadzorczej powinien prowadzić do dokumentów potwierdzających ich kwalifikacje.

29 osób

Objętych pierwszym aktem oskarżenia, według Prokuratury Krajowej.

Ponad 495 tys. zł

Wynagrodzenia w trzech radach objęte opisem zarzutów wobec Sutryka.

3 XII 2026

Wyznaczony termin po odroczeniu, według relacji i obrony.

Co zarzuca prokuratura

W pierwszym akcie oskarżenia Prokuratura Krajowa opisała przypadek Jacka Sutryka, prezydenta Wrocławia. Według komunikatu, miał on uzyskać dyplom MBA bez faktycznego odbycia studiów i posłużyć się nim wobec trzech spółek samorządowych. Oskarżyciel wiąże z tym ponad 495 tys. zł wypłat za zasiadanie w radach nadzorczych.

W tym samym komunikacie prokuratura opisuje 75 tys. zł wynagrodzenia dla byłego rektora za czynności doradcze na rzecz Wrocławskiego Parku Technologicznego, które według aktu miały nie być faktycznie wykonywane. Kwoty dotyczą odrębnych zdarzeń opisanych przez prokuraturę.

Co mówi obrona

Kancelaria reprezentująca Jacka Sutryka podała 15 października, że oskarżony nie czuje się winny. Jeden z obrońców wyraził opinię, że akt nie oddaje rzeczywistego zakresu odpowiedzialności uczelni. Obrona podała też, że odroczenia nie spowodował jej klient ani jego obrońcy.

Stan postępowania

Według komunikatu kancelarii i relacji z rozprawy rozpoczęcie procesu w Warszawie odroczono do 3 grudnia 2026 r. Prokuratorskie twierdzenia podlegają weryfikacji przed sądem. Kwoty opisujemy jako związane z zarzutami. Domniemanie niewinności obowiązuje do prawomocnego rozstrzygnięcia.

KWESTIA DLA SAMORZĄDÓW

Jak spółka weryfikuje dokument kandydata, kto podpisuje potwierdzenie weryfikacji i gdzie przechowuje jej wynik?

ŹRÓDŁA 18 PK 19 KBPP 20 RP 21 PK

SAMORZĄD I SPÓŁKI

Jak sprawdzić członka rady nadzorczej

Nazwisko w odpisie rejestrowym pozwala potwierdzić funkcję. Wymagania, podstawę powołania i wynagrodzenie trzeba prześledzić w osobnych dokumentach.

Mandat

Sprawdź datę powołania i dokładną nazwę organu.

Kwalifikacja

Znajdź podstawę i dokument weryfikacji.

Wypłata

Ustal okres, podstawę i kwotę w tym samym ujęciu.

Prawo i dokument nominacji

Art. 10a ustawy o gospodarce komunalnej dotyczy rad nadzorczych w spółkach z udziałem samorządu i odsyła w zakresie kwalifikacji wskazywanych przez samorząd kandydatów do ustawy o zasadach zarządzania mieniem państwowym. Art. 19 tej ustawy przewiduje kilka sposobów udokumentowania kompetencji. Zbadaj podstawę obowiązującą w dniu powołania.

W praktyce warto porównać datę dokumentu kwalifikacyjnego, uchwałę o powołaniu, datę wpisu i początek wypłat. Sprawdź również, czy chodzi o radę nadzorczą, radę programową lub zarząd. Podobna nazwa w relacji prasowej potrafi skierować do niewłaściwego rejestru.

Dwa akty, dwie grupy czynów

Pierwszy akt sporządzono w listopadzie 2025 r. Drugi, z marca 2026 r., Prokuratura Krajowa skierowała do sądu w Krośnie przeciw 26 osobom. W jego opisie pojawia się m.in. odrębny wątek Uzdrowiska Rymanów. 24 września 2026 r. warszawski sąd skazał sześć osób po uwzględnieniu wniosków prokuratora o uzgodnione kary. Komunikat dotyczy tych sześciu osób. Proces Jacka Sutryka ma odrębny przebieg opisany na s. 9.

Wnioski z materiału o Wrocławiu i Śląsku

Przy porównaniu nominacji między miastami da się ustalić nakładanie okresów, jeżeli są odpisy i uchwały. Hipotezę o wzajemnej wymianie stanowisk można zweryfikować dopiero przy dowodach na uzgodnienia albo przy udokumentowanym trybie wyboru i porównaniu kandydatów.

PROŚBA O KONKRETNY DOKUMENT

Poproś o istniejące uchwały ustalające wynagrodzenie organu oraz o informację o okresie sprawowania funkcji. Dane osobowe podlegają ocenie według właściwych przepisów.

ŹRÓDŁA 16 ELI 17 ELI 10 MS 18 PK 22 PK 23 PK

SAMORZĄD I SPÓŁKI

KARR. Pomoc powodziowa pod lupą prokuratury

Prokuratura Europejska podała, że w ramach śledztwa dotyczącego około 900 tys. euro pomocy zatrzymano sześć osób. Komunikat precyzuje, o jaki mechanizm chodzi.

3 firmy
Wnioski opisane w komunikacie EPPO.

6 osób
Zatrzymanych 26 sierpnia 2026 r.

900 tys. €
Przybliżona kwota pomocy w opisanym wątku śledztwa.

Wnioski trzech przedsiębiorstw

EPPO informuje, że od grudnia 2024 r. do listopada 2025 r. trzy przedsiębiorstwa wystąpiły o wsparcie po powodzi z września 2024 r. Dołączyły dokumenty mające potwierdzać straty. Według podejrzeń przedstawionych przez EPPO powódź nie dotarła na teren ich siedzib. Karkonoska Agencja Rozwoju Regionalnego wypłaciła wsparcie w formie pożyczek, z wykorzystaniem środków krajowych i unijnych.

W sierpniowym komunikacie mowa o sześciu osobach, którym przedstawiono zarzuty. Wśród nich są przedstawiciele firm i były wysoki rangą przedstawiciel agencji. EPPO podkreśla domniemanie niewinności.

Szersza kontrola CBA ma inną skalę

CBA podało, że od 29 kwietnia 2026 r. analizowało procedury, a w ramach czynności przejrzało 900 wniosków. W komunikacie występuje grupa ponad 50 wniosków na prawie 50 mln zł objęta pogłębioną weryfikacją. To inny zakres niż trzy firmy i około 900 tys. euro ze śledztwa opisanego przez EPPO.

Pytania o nadzór

Interpelacja nr 19193 dotyczyła m.in. zasad udzielania i umarzania pożyczek oraz skuteczności nadzoru. Dokumenty kluczowe dla dalszej kontroli to instrukcja weryfikacji szkód, protokół kontroli, wykaz decyzji o umorzeniu oraz zalecenia dla operatora i informacja o ich wykonaniu.

ZAKRES TEGO USTALENIA

Komunikaty EPPO i CBA opisują pomoc powodziową. Wątek dotyczący bonów i usług szkoleniowych z dostarczonego dossier pozostał bez potwierdzenia w tych dokumentach.

ŹRÓDŁA 24 EPPO 25 CBA 26 Sejm

SAMORZĄD I SPÓŁKI

NIK znalazła problem w każdej badanej spółce

W kontroli spółek miejskich z Małopolski nieprawidłowości w zamówieniach ujawniono we wszystkich badanych podmiotach. Wyniki pokazują, o co prosić lokalnie.

57
Zamówień w zestawieniu o wartości 82,1 mln zł.

20
Zamówień z naruszeniami prawa lub regulacji wewnętrznych w sześciu spółkach.

19,4 mln zł
Łączna wartość tych 20 zamówień.

57 zamówień w szczegółowym zestawieniu

NIK przyjrzała się m.in. gospodarowaniu mieniem i nadzorowi właścicielskiemu. Podała, że w sześciu spółkach doszło do naruszeń prawa zamówień albo regulacji wewnętrznych przy 20 zamówieniach o wartości 19,4 mln zł. Zestawienie dotyczy 57 zbadanych zamówień za 82,1 mln zł. Ich wybór odpowiada celom kontroli.

Izba wskazała też przypadek 16 miesięcy bez ubezpieczenia nowego punktu selektywnego zbierania odpadów za 3,2 mln zł. To inny rodzaj ryzyka: po odbiorze inwestycji nadal trzeba pilnować ochrony majątku i trwałości projektu.

Jak przenieść pytanie, zachowując zakres

Wybierz jedną miejską spółkę. Porównaj wykaz udzielonych zamówień z regulaminem i sprawdź, czy do każdego z nich można ustalić datę szacowania, zastosowaną procedurę oraz dokument odbioru. Jeśli kontrola dotyczyła poleceń właściciela, znajdź uchwałę albo inny ślad wydania i wykonania polecenia.

Dwie miary ryzyka

Liczba stwierdzonych naruszeń i ich łączna wartość odpowiadają na różne pytania. Seria błędów w małych zakupach może wskazywać na wadliwą procedurę. Jeden duży zakup może mieć większe znaczenie budżetowe. Raport NIK pomaga dobrać pytania, a stan konkretnej gminy ustala się z jej dokumentów.

ISTOTNA RÓŻNICA

Wartość zamówień z naruszeniami to kwota objętych nimi zamówień. Wysokość ewentualnej szkody wymaga osobnego ustalenia.

ŹRÓDŁA 27 NIK 28 ELI 16 ELI

SAMORZĄD I SPÓŁKI

KGHM. Jak liczyć wpływ

Jedna liczba mówi o kapitale, druga o głosowaniu, trzecia o przepływie pieniędzy. Sprawozdania KGHM pozwalają śledzić te rzeczy oddzielnie.

Spółka

Numer KRS, data odpisu i zakres dokumentu.

Decyzja

Walne zgromadzenie, uchwała albo powołanie.

Płatność

Podstawa, klasyfikacja księgowa i rzeczywiste wykonanie.

Kto ma akcje

Według sprawozdania zarządu za 2025 r. Skarb Państwa posiadał 31,79% akcji KGHM Polska Miedź S.A. na koniec roku. Aby ustalić wpływ na konkretną uchwałę, sięgnij po wyniki walnego zgromadzenia, listę uprawnionych z właściwego dnia i treść statutu. Udział w kapitale to punkt wyjścia do takiego sprawdzenia.

Którą spółkę badamy

Słowo „grupa” oznacza, że sprawozdanie obejmuje więcej niż jeden podmiot. Odróżnij jednostkowe dane spółki matki od skonsolidowanych danych grupy. Nazwisko z rady spółki zależnej wiąż zawsze z pełną nazwą i numerem KRS podmiotu.

Pieniądze na lokalny projekt

Aby ustalić, ile środków trafiło do fundacji, klubu lub projektu, znajdź właściwego płatnika, datę i podstawę. Sponsoring, darowizna, aport i inwestycja kapitałowa różnią się skutkami i sprawozdawczością. Komunikat o podpisaniu umowy nie rozstrzyga terminu i wysokości zrealizowanych płatności.

Ocena hipotezy o nominacjach

Materiał wejściowy przypisuje stanowiskom stawki i polityczne motywy. Sprawozdanie rady potwierdza skład i czynności organu w określonym okresie. Ustalenie indywidualnej wypłaty i kryteriów wyboru wymaga danych z właściwej spółki, a ustalenie motywu decyzji dalszych dowodów.

CO DA SIĘ POWTÓRZYĆ

Otwórz sprawozdanie zarządu i wyszukaj „31,79”. Następnie użyj sprawozdania rady, by sprawdzić, czy opisano zmiany w badanym okresie.

ŹRÓDŁA 29 KGHM 30 KGHM 31 MAP 10 MS

SAMORZĄD I SPÓŁKI

Śmieci. Co kryje się w jednej opłacie

Kwota na deklaracji zależy od uchwały gminy. Żeby zrozumieć koszty systemu, potrzeba także umów, rozliczeń mas odpadów i rocznej analizy.

Uchwała

Metoda, kwota i okres obowiązywania.

Umowa

Cena, liczba ofert oraz kto odbiera i zagospodarowuje.

Analiza roczna

Masy, wydatki i efekty systemu w danym roku.

Wrocław w dokumentach

W miejskim poradniku Wrocław podaje stawkę 41,24 zł miesięcznie od osoby. Dla trzech osób bez zwolnień to 123,72 zł miesięcznie. Przy sprawdzaniu własnego rozliczenia sięgnij po uchwałę właściwą dla danego okresu i sprawdź przewidziane zwolnienia. Roczna analiza gminy pokazuje, ile cały system kosztował w badanym roku.

Z czego składa się koszt

Ustawa pozwala pokrywać z opłat m.in. odbiór, transport i zagospodarowanie odpadów, obsługę administracyjną, edukację oraz funkcjonowanie punktów selektywnej zbiórki. Suma kontraktów z kilku lat i stawka na jednego mieszkańca opisują różne wielkości.

Test rynku, który można wykonać

Z Biuletynu Zamówień Publicznych lub TED spisz części zamówienia, daty, wykonawców i liczbę złożonych ofert. Oddziel umowę pierwotną od aneksów. Przy rozliczeniu masa × cena za tonę zanotuj też usługę i frakcję. Odbiór, przewóz, sortowanie i składowanie mają odrębne koszty.

Jak ocenić dominację dostawcy

Zsumuj udziały wykonawców w wartości umów zawartych w określonych latach, a następnie sprawdź, które konsorcja mają tych samych członków. Ten wynik pokazuje koncentrację zamówień w zadanym zbiorze. Do oceny przyczyn potrzebne będą dokumenty o warunkach udziału, odwołaniach i dostępności instalacji.

WNIOSEK W JEDNYM ZDANIU

Proszę o elektroniczną kopię rocznej analizy stanu gospodarki odpadami za 2025 r. oraz wskazanie numerów umów na odbiór i zagospodarowanie ujętych w analizie.

ŹRÓDŁA 32 Wrocław.pl 33 Wrocław.pl 34 ELI 35 NIK 36 UZP

SAMORZĄD I SPÓŁKI

Przetarg i próg. Co zmieniło się w 2026 r.

Ustawowy próg krajowych zamówień klasycznych dla zamawiających publicznych wzrósł. Przy podejrzeniu dzielenia zakupów trzeba badać zakres, cel i sposób planowania.

170 tys. zł

Próg w 2026 r. w art. 2 ust. 1 pkt 1 PZP, bez VAT.

Art. 29

Reguły dzielenia zamówień i zakaz zaniżania wartości.

BZP i TED

Dwie publiczne ścieżki do ogłoszeń i wyników.

170 tys. zł bez VAT

Od 1 stycznia 2026 r. art. 2 ust. 1 pkt 1 Prawa zamówień publicznych wskazuje próg 170 000 zł. Zakup poniżej progu może nadal podlegać regulacjom wewnętrznym, zasadom finansów publicznych lub warunkom dofinansowania. Przy umowie z 2025 r. sprawdź przepisy z daty wszczęcia postępowania i przepisy przejściowe.

Art. 28 określa szacowanie całkowitego przewidywanego wynagrodzenia wykonawcy bez VAT przy zachowaniu należytej staranności. Art. 29 zakazuje podziału skutkującego niestosowaniem ustawy, chyba że podział jest uzasadniony obiektywnymi przyczynami.

Co badać przy serii podobnych umów

Prześledź plan zamówień, moment powstania potrzeby, opis i odbiorcę usługi. Sprawdź, czy jedna potrzeba mogła zostać przewidziana oraz czy poszczególne części mogły zostać wykonane przez jednego wykonawcę. Seria faktur na kwoty tuż poniżej progu uzasadnia sprawdzenie dokumentów o szacowaniu. Sama wielokrotność faktur nie przesądza obejścia ustawy.

Co dopisać do własnego zestawienia

Zapisuj wartość netto, brutto i walutę w osobnych kolumnach. Umowa wieloletnia wymaga wskazania zakresu lat. Przy postępowaniu wieloczęściowym odróżnij wartość całego zamówienia od ceny zawartej umowy na daną część.

NAJWAŻNIEJSZY PUNKT PORÓWNANIA

Jeśli kwota pochodzi z faktury brutto, pozyskaj dokument szacowania. To tę wartość bada się przy doborze procedury.

ŹRÓDŁA 28 ELI 36 UZP 37 UE 27 NIK 38 MF

SAMORZĄD I SPÓŁKI

Działka zmienia plan. Kto zyskuje na decyzji?

Uchwała o planie, wycena gruntu i umowa rozporządzająca nieruchomością tworzą trzy różne części dokumentacji. Zobacz, jak je zestawić na jednym arkuszu.

Działka

Jeden identyfikator i ten sam obręb w każdym dokumencie.

Plan

Oznaczenie, data i przeznaczenie przed zmianą i po niej.

Rozliczenie

Uchwała, oględziny operatu i informacja o decyzji w sprawie opłaty.

Co dokładnie zmienia plan

Zacznij od numeru działki, obrębu i dwóch stanów planistycznych. Z mapy odczytaj oznaczenie terenu. Z tekstu uchwały odczytaj normy zabudowy, które wpływają na użycie gruntu. Jeżeli uchwała zmienia ustalenia, porównaj uzasadnienie z uwagami z konsultacji, a następnie sprawdź decyzje związane ze zbyciem.

Jak działa opłata planistyczna

Art. 36 ust. 4 wiąże jednorazową opłatę ze wzrostem wartości wskutek uchwalenia lub zmiany planu i zbyciem nieruchomości. Jej stawka wynika z planu i nie może przekroczyć 30% wzrostu wartości. Ustawa przewiduje reżim czasowy powiązany z pięcioma latami. Przypadki szczegółowe wymagają sprawdzenia art. 36–37 i właściwych dat.

Jeden przykład dokumentu

W BIP Lubina uchwała X/85/25 dokumentuje decyzję rady dotyczącą darowizny nieruchomości. Wykazy nieruchomości miejskich pokazują też odrębne postępowania zbycia. Dla danej działki odnotuj, czy widzisz zgodę organu, ogłoszenie, operat czy umowę końcową. Każdy dokument powstaje w innym momencie.

Jak badać wątki z Wrocławia i Legnicy

Zarzut zaniżonej wyceny wymaga porównania operatów obejmujących tę samą nieruchomość, okres i ograniczenia. Samo porównanie ceny za metr dwóch różnych gruntów nie wystarcza. Przy ocenie opłaty planistycznej zapytaj o liczbę decyzji, kwoty i ich wykonanie w danym roku.

DANE, KTÓRE POZWALAJĄ LICZYĆ

Przy wniosku o zestawienie decyzji proś o istniejący rejestr i rozróżnienie kwot ustalonych od rzeczywiście zapłaconych.

ŹRÓDŁA 39 ELI 40 BIP Lubin 41 BIP Lubin 04 ELI

PAŃSTWO I GOSPODARKA

Plan fiskalny jest jawny. Które liczby rozliczać?

Polska jest objęta unijną procedurą nadmiernego deficytu od lipca 2024 r. Październikowy raport rządu za 2026 r. pozwala sprawdzić, co zapisano i na jakiej podstawie.

Ilustracja redakcyjna

Dokument ma trzy wersje w czasie

Średniookresowy plan przyjęto w październiku 2024 r. W styczniu 2025 r. Rada UE zaleciła Polsce ścieżkę likwidacji nadmiernego deficytu. Na stronie Ministerstwa Finansów obok pierwotnego dokumentu są uaktualnienia: coroczna informacja wiosenna oraz jesienna informacja o podjętych działaniach. Każdy z tych dokumentów ma inną datę i zestaw założeń.

Jesienią 2026 r. resort wskazywał, że Komisja wiosną pozytywnie oceniła przestrzeganie ścieżki za 2025 r., a procedura pozostawała otwarta przy zawieszeniu dalszych kroków.

Gdzie leży dowód działania

Jesienne zestawienie MF podaje na 2027 r. skumulowane odchylenie od zaleconej ścieżki rzędu 1,1% PKB przed uwzględnieniem elastyczności. Resort wiąże elastyczność z klauzulą dotyczącą obronności. Takie odchylenie mierzy wykonanie ścieżki wydatków netto. Deficyt i dług sektorowy mają własne definicje i tabele.

Co warto rozliczyć publicznie

Przy każdej zapowiadanej oszczędności lub zmianie podatkowej zapisz stronę raportu, numer projektu, datę wejścia w życie i wykonanie. Dzięki temu widać, które działania mają już skutki, a które znajdują się jeszcze na końcu prognozy.

PYTANIE DO BUDŻETU

Wybierz jedną deklarowaną oszczędność. Czy rząd podał pozycję wydatków, rok bazowy i kwotę po wykonaniu? Zanotuj każdy z tych elementów.

ŹRÓDŁA 42 MF 43 MF 44 MF

PAŃSTWO I GOSPODARKA

Obietnica, konkurs, podpis pod decyzją

Program wyborczy KO zapowiadał przejrzysty nabór do władz spółek z udziałem Skarbu Państwa. Sprawdzenie obietnicy wymaga dokumentacji poszczególnych postępowań.

DOKUMENTY POTRZEBNE DO ROZLICZENIA NABORU

Co znaleźć	Co da się sprawdzić
Ogłoszenie	Kto mógł złożyć wniosek, jakie były wymogi i terminy.
Uchwała	Organ powołujący, skład i data.
Dokumentacja wyboru	Kryteria i uzasadnienie w zakresie, w którym mogą zostać udostępnione.

Co jest w programie

W dokumencie „100 konkretów na pierwsze 100 dni rządów” Koalicja Obywatelska obiecywała wymianę władz spółek z udziałem Skarbu Państwa i nabory oparte na kompetencjach. Program jest punktem odniesienia do kontroli politycznej. Do oceny wykonania trzeba ustalić zbiór spółek, okres i to, czy badamy członków zarządów, rad nadzorczych czy dyrektorów oddziałów.

Ogłoszenie o naborze pozwala ocenić termin i wymagania. Wynik potwierdza wybór. Do oceny przejrzystości potrzebne są jeszcze dokumenty o kryteriach, sposobie ich zastosowania i ewentualnych wyjątkach.

Czego dowodzą ogłoszenia MAP

Ministerstwo prowadzi publiczny wykaz składów rad. Informowało także o projekcie zmian w nadzorze właścicielskim dotyczących m.in. standardów profesjonalizacji. Wykaz pozwala ustalić nazwiska i porównać skład, a komunikat przedstawia stanowisko resortu. Do wykazania wykonania obietnicy w całej grupie potrzebne byłyby dokumenty poszczególnych powołań i zasady użyte w badanym czasie.

Próba do rzetelnego porównania

Wybierz trzy podmioty z jednego szczebla, np. trzy spółki giełdowe. Dla każdej zapisz organ, datę powołania, ogłoszenie, podstawę kwalifikacji i treść komunikatu wynikowego. Opisz braki osobno dla każdej spółki.

OCENA MATERIAŁU WEJŚCIOWEGO

Podział stanowisk według partii i indywidualne widełki płac wymagają źródeł dla konkretnych stanowisk. Sam wykaz nazwisk takiej oceny nie zamyka.

ŹRÓDŁA 45 KO 46 MAP 31 MAP 17 ELI 30 KGHM

PAŃSTWO I GOSPODARKA

Deficyt, dług i PIT. Trzy liczby, trzy pytania

Wykonanie budżetu państwa i notyfikacja całego sektora mają inne zakresy. Przy obietnicy wyższej kwoty wolnej decyduje przyjęta skala podatkowa.

7,2% PKB

Deficyt całego sektora w 2025 r. według GUS.

59,6% PKB

Dług tego sektora w 2025 r. według GUS.

73,5% PKB

Dług sektora w prognozie KE na 2028 r.

Rachunek za wykonany rok

Październikowa notyfikacja GUS podała za 2025 r. deficyt sektora instytucji rządowych i samorządowych 283 615 mln zł, czyli 7,2% PKB, oraz dług 2 335 137 mln zł, czyli 59,6% PKB. Deficyt jest rocznym wynikiem, dług pokazuje stan zobowiązań w określonej metodologii. Z kolei 275,7 mld zł to wykonany deficyt budżetu państwa za 2025 r. według MF.

W prognozie Komisji z jesieni 2026 r. komentowanej przez MF dla 2028 r. pojawia się dług sektora na poziomie 73,5% PKB. To wartość przyszła w modelu Komisji. Porównując ją z danymi GUS, zaznacz granicę między pomiarem a prognozą.

Co oznacza 32% w skali PIT

Program KO zapowiadał podniesienie kwoty wolnej z 30 tys. do 60 tys. zł. Oficjalna skala nadal wskazuje 30 tys. zł kwoty wolnej oraz 120 tys. zł progu. Stawka 32% dotyczy nadwyżki ponad próg. Przy podstawie 130 tys. zł nominalny podatek według skali, przed ewentualnymi ulgami, to 10 800 zł do progu oraz 3 200 zł od nadwyżki.

Jak śledzić skutki w kolejnych latach

Obserwuj wpływy z PIT i zmiany wynagrodzeń, jeśli badasz skutek utrzymywania stałych progów. Różnica dla pojedynczej osoby zależy od podstawy, sposobu opodatkowania i ulg. Wyliczenie dla jednego modelowego podatnika nie opisuje wszystkich gospodarstw.

PROSTA REGUŁA PORÓWNANIA

Przy każdej liczbie dopisz, czy to plan, wykonanie lub prognoza oraz jaki sektor obejmuje.

ŹRÓDŁA 47 GUS 48 MF 44 MF 49 MF 45 KO

PAŃSTWO I GOSPODARKA

ETS2. Kiedy system ruszy i kto rozliczy paliwo

Zmiana europejskiego prawa klimatycznego przesunęła start ETS2. Uprawnienia rozliczają podmioty objęte systemem, a gospodarstwo może odczuć zmianę w cenie paliwa.

2023

Pierwotne reguły ETS2 w dyrektywie 2023/959.

2026

Zmiana prawa klimatycznego i prace nad rezerwą stabilności.

2028

Rok uruchomienia ETS2 według zaktualizowanych przepisów.

Daty zapisane w dokumentach

Wcześniejsza dyrektywa o handlu emisjami opisywała harmonogram pierwotny i warunki opóźnienia. Rozporządzenie UE 2026/667 zmieniło europejskie prawo klimatyczne i przewidziało uruchomienie ETS2 w 2028 r. Październikowy komunikat Rady UE o rezerwie stabilności także wskazuje pełny start w 2028 r.

System obejmuje emisje z paliw wprowadzanych do konsumpcji w sektorach takich jak budynki i transport drogowy. Rozliczenie dotyczy określonych w przepisach podmiotów w łańcuchu dostaw paliwa.

Od rynku uprawnień do rachunku

Koszt może zostać w części lub w całości odzwierciedlony w cenie płaconej przez odbiorcę. Wpływ na konkretny rachunek zależy od ceny uprawnienia, emisyjności paliwa, zużycia i cen dostawcy. Do szacunku dochodzą reguły podatkowe i ewentualne osłony. W listopadzie 2026 r. nie da się wyciągnąć z rozporządzenia jednej ustalonej opłaty dla każdego gospodarstwa.

Co policzyć już dziś

Spisz zużycie z ostatnich 12 miesięcy w jednostce stosowanej na fakturze. Oddziel opłaty stałe od części zależnej od zużycia. Porównując możliwe modernizacje, szukaj oszczędności w kilowatogodzinach i uwzględnij koszt inwestycji.

SCENARIUSZ W ZŁOTYCH TO OBLICZENIE

Każdy szacunek powinien podać zużycie paliwa, założony koszt emisji i to, jaki zakres przeniesienia kosztu na odbiorcę przyjęto.

ŹRÓDŁA 50 EUR-Lex 51 Rada UE 52 EUR-Lex 44 MF

PAŃSTWO I GOSPODARKA

EPBD. Co znaczą cele dla budynków

Dyrektywa podaje krajową ścieżkę redukcji średniego zużycia energii w budynkach mieszkalnych. Dla budynków niemieszkalnych przewiduje inną konstrukcję standardów.

16%

Minimalna redukcja średniego zużycia w zasobie mieszkaniowym do 2030 r.

20–22%

Redukcja do 2035 r., względem 2020 r.

55%

Minimalna część spadku z renowacji grupy budynków o najgorszej charakterystyce.

Jak czytać art. 9

Dla krajowego zasobu mieszkaniowego dyrektywa przewiduje spadek średniego zużycia energii pierwotnej względem 2020 r. o co najmniej 16% do 2030 r. oraz 20–22% do 2035 r. Minimum 55% spadku ma pochodzić z renowacji 43% budynków mieszkalnych o najgorszej charakterystyce energetycznej. Wartości odnoszą się do struktury krajowego zasobu.

Dla budynków niemieszkalnych art. 9 przewiduje progi odnoszone do części zasobu o najgorszej charakterystyce. To inna miara niż procent redukcji średniego zużycia w mieszkaniach.

Co właściciel może ustalić z dokumentów

Dyrektywa nakłada zadania na państwa. Obowiązek wobec konkretnego budynku trzeba ustalić na podstawie obowiązujących przepisów krajowych, typu nieruchomości i ewentualnych wyłączeń. Jeżeli zarządca powołuje się na EPBD jako podstawę dużego wydatku, poproś o wskazanie właściwego krajowego przepisu, zakresu robót i audytu.

Pytania o realny efekt prac

W przypadku ocieplenia i zmiany źródła ciepła zapytaj o zużycie przed inwestycją, założony efekt i okres zwrotu w kilku scenariuszach. Po roku porównaj wyniki w podobnych warunkach pogodowych. Jedna zimna zima może zmienić kwotę na rachunku nawet po skutecznej modernizacji.

DOKUMENT DO POPROSZENIA

W kosztorysie i audycie szukaj powierzchni, przyjętego zużycia, wariantów modernizacji i kosztu każdego wariantu.

ŹRÓDŁA 53 EUR-Lex 54 Gov.pl

PAŃSTWO I GOSPODARKA

Wiatraki i strefa. Od projektu do sądu

Projekt sejmowy, uchwała miejska i decyzja lokalizacyjna potrafią występować w jednym medialnym nagłówku. Ich skutki prawne i daty są różne.

Projekt

Sprawdź pierwszą wersję, poprawki i daty.

Akt

Znajdź ogłoszony tekst i termin wejścia w życie.

Sąd

Ustal, jaki akt i które przepisy objęło orzeczenie.

Wiatraki i druk 72

Pierwotny projekt z listopada 2023 r. zawierał obok przepisów osłonowych propozycje dotyczące elektrowni wiatrowych. Sejm opublikował również autopoprawkę 72-A. Aby ustalić, co zaczęło obowiązywać w tamtym postępowaniu, należy sięgnąć do ustawy z 7 grudnia 2023 r. w Dzienniku Ustaw. Propozycje wiatrowe z pierwotnego druku nie stały się częścią tej ogłoszonej ustawy.

Takie porównanie pozwala skontrolować, czy zarzut dotyczy treści projektu, działań posłów podczas prac, czy przepisu, który faktycznie wywołał skutki.

Kraków i strefa czystego transportu

Spór o wcześniejszą uchwałę i sprawy dotyczące strefy uruchomionej od stycznia 2026 r. mają odrębne dokumenty. Po styczniowym orzeczeniu z 2026 r. miasto informowało o zakresie zakwestionowanych zapisów oraz o tym, że wyrok nie był wówczas prawomocny. W listopadzie miasto konsultowało propozycje zmian w strefie. Aktualną regułę dla pojazdu trzeba sprawdzić w obowiązującej uchwale i w miejskim serwisie.

Wniosek dla mieszkańca

Przy własnej sprawie ustal identyfikator aktu i wersję na określony dzień. Art. 101 ustawy o samorządzie gminnym przewiduje skargę przy naruszeniu interesu prawnego lub uprawnienia. W razie sporu oceń z prawnikiem konkretny akt, okoliczności i tryb.

DUŻE INWESTYCJE

Ostateczna decyzja lokalizacyjna dla Portu Polska i wniosek o zezwolenie jądrowe ilustrują różne etapy. Daty i źródła zestawiamy na s. 36.

ŹRÓDŁA 55 Sejm 56 Sejm 57 ELI 58 Kraków 59 Kraków 60 Kraków

PAŃSTWO I GOSPODARKA

PIP i umowy. Co naprawdę się zmieniło

Od 8 lipca 2026 r. inspekcja ma nowe narzędzia proceduralne. Ocena charakteru pracy nadal opiera się na warunkach jej rzeczywistego wykonywania.

CZEGO SZUKAĆ W PRAKTYCE

Pytanie	Przykładowe dokumenty
Kto organizował pracę?	Grafiki, instrukcje, wiadomości o zmianach godzin lub miejsca.
Czy możliwe było zastępstwo?	Umowa i dowody, jak strona korzystała z tej możliwości.
Kto ponosił ryzyko?	Rozliczenia, zasady odbioru i odpowiedzialności za rezultat.

Jak działa nowa procedura

Ustawa przewiduje polecenie usunięcia naruszenia w sprawie ustalenia istnienia stosunku pracy. Po niewykonaniu polecenia, przy spełnieniu warunków opisanych w ustawie, okręgowy inspektor pracy może wydać decyzję stwierdzającą istnienie stosunku pracy. Stronom przysługują środki przewidziane prawem. Terminy i skutki trzeba odczytać z przepisów i pouczenia do konkretnego pisma.

Art. 22 Kodeksu pracy wiąże stosunek pracy z wykonywaniem pracy określonego rodzaju, za wynagrodzeniem, pod kierownictwem oraz w miejscu i czasie wyznaczonym przez pracodawcę.

Co zebrać przed rozmową z inspektorem

Po stronie osoby świadczącej pracę mogą to być harmonogramy, polecenia, wymagania dotyczące obecności i korespondencja o zastępstwach. Po stronie firmy przydatne są umowa, praktyka rozliczeń, ustalenia o organizacji pracy i dowody samodzielności wykonawcy, jeśli występuje. Nazwa kontraktu i liczba klientów to część większego obrazu.

Gdzie uzyskać wyjaśnienie

PIP opisuje procedurę interpretacji indywidualnej dotyczącej charakteru stosunku prawnego dla uprawnionych podmiotów. Po otrzymaniu protokołu lub decyzji zapisz datę doręczenia, rodzaj pisma i organ. Załączniki oraz argumenty dobieraj do tego, co zakwestionowano.

TERMINY DOTYCZĄ RODZAJU PISMA

Zastrzeżenia do protokołu, reakcja na polecenie i odwołanie od decyzji to różne czynności. Przy ważnej sprawie pokaż całość doręczonych dokumentów prawnikowi.

ŹRÓDŁA 61 MRPiPS 62 ELI 63 PIP 64 Gov.pl

PAŃSTWO I GOSPODARKA

KSeF. Trzy daty dla wystawcy faktury

Wdrożenie obligatoryjnego KSeF podzielono na etapy. Dla drobnej sprzedaży w 2026 r. istotne są miesięczny limit i zasady jego liczenia.

1 II 2026

Pierwszy etap dla sprzedaży ponad 200 mln zł brutto w 2024 r.

1 IV 2026

Co do zasady pozostali podatnicy, z przepisami przejściowymi.

1 I 2027

Koniec przejściowego rozwiązania z limitem 10 tys. zł miesięcznie.

Kogo obejmowały etapy

Pierwszy etap od 1 lutego 2026 r. obejmował przedsiębiorców ze sprzedażą powyżej 200 mln zł brutto w 2024 r. Obowiązek dla pozostałych podatników co do zasady obowiązuje od 1 kwietnia 2026 r., z wyjątkami i rozwiązaniami przejściowymi. Do końca 2026 r. MF wskazuje możliwość wystawiania faktur poza KSeF do miesięcznej kwoty 10 tys. zł brutto sprzedaży udokumentowanej takimi fakturami, z zasadami opisanymi w ustawie.

Przy przeliczeniu limitu trzeba sprawdzić, które dokumenty wchodzą do sumy i co zrobić przy przekroczeniu. Reguły wystawiania i odbierania faktur mają odrębne zastosowania.

Co warto przetestować w praktyce

Sprawdź uprawnienia osoby wystawiającej faktury i sposób nadawania ich księgowej. Ustal, jak program zapisuje numer KSeF i gdzie znajduje się potwierdzenie wysyłki. Przećwicz korektę, przekazanie dokumentu klientowi i postępowanie w trybie offline na przykładach szkoleniowych. Szczegóły regulują ustawa i instrukcje MF.

Daty zamiast nagłówków

Wniosek o ocenę obciążeń dla małej firmy wzbogaci porównanie czasu pracy i kosztów systemu przed wdrożeniem i po nim. Faktura, uprawnienia do systemu i kontrola rozliczeń to osobne kwestie. Kalendarz KSeF pozwala ustalić wymogi w danym okresie.

PRZED WYSTAWIENIEM DOKUMENTU

Sprawdź limit, rodzaj transakcji i możliwość zastosowania konkretnego wyjątku w oficjalnych materiałach KSeF.

ŹRÓDŁA 65 MF

PAŃSTWO I GOSPODARKA

HoReCa i NCBR. Za liczbą musi stać umowa

Spór o przyznanie wsparcia to dopiero początek. Pełny ślad wydatku prowadzi przez decyzję, umowę, wypłatę i rezultat projektu.

Przyznano

Lista projektów, kryteria i decyzja operatora.

Wypłacono

Zrealizowana płatność lub transza z datą.

Skorygowano

Korekta, rozwiązanie umowy albo udokumentowany zwrot.

Co pokazała aktualizacja HoReCa

W aktualizacji z 11 sierpnia 2026 r. Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej podało, że na miejscu przeprowadzono 827 kontroli. W 710 nie stwierdzono istotnych nieprawidłowości ze skutkiem finansowym. W 60 przypadkach stwierdzone nieprawidłowości skutkowały korektami finansowymi. Resort podał także liczbę 48 rozwiązanych umów i wskazał, że odzyskiwanie środków wszczynano, kiedy wypłata już nastąpiła.

Jeżeli projekt trafił na listę, odszukaj informację o stanie umowy. Zakwalifikowanie projektu, wypłata, rozwiązanie umowy oraz odzyskanie kwoty to odrębne zdarzenia.

Co sprawdza prokuratura w NCBR

Komunikaty Prokuratury Regionalnej w Warszawie opisują postępowania związane z NCBR, a CBA informowało o zatrzymaniach dotyczących „Szybkiej ścieżki”. Aby przypisać kwotę do danej sprawy, zestaw przedmiot postępowania, decyzję o finansowaniu i informację o faktycznych wypłatach. Sam komunikat o zatrzymaniu nie rozstrzyga wyniku postępowania.

Porównanie bez skrótu

W obu programach można zapytać o kryteria wyboru, zmianę harmonogramu, kontrole i sposób odzyskania środków. Wnioski o odpowiedzialności trzeba powiązać z wynikiem właściwych postępowań oraz konkretnymi dokumentami.

DANE DO ŻĄDANIA

Poproś o datę i stan konkretnej umowy oraz o kwoty przyznane, wypłacone i odzyskane, każdą w odrębnej pozycji.

ŹRÓDŁA 66 MFiPR 67 PR 68 CBA

PAŃSTWO I GOSPODARKA

Jak czytać przelewy w rejestrach partyjnych

Rejestr wpłat, rejestr umów i sprawozdanie finansowe partii odpowiadają na inne pytania. Zestawienie z nominacją pokazuje chronologię, którą można badać dalej.

Wpis

Jaki rejestr, kwota i data zdarzenia?

Nominacja

Jaki podmiot, organ, decyzja i początek funkcji?

Procedura

Jak udokumentowano kryteria i przebieg wyboru?

Co pokazuje publiczny wykaz

PKW wyjaśnia zasady prowadzenia i udostępniania rejestrów wpłat oraz umów. Szukając konkretnego zdarzenia, ustal, jaką kategorię płatności i jaki okres obejmuje dany rejestr. W sprawozdaniu rocznym zbiorcza pozycja może mieć inny zakres niż pozycja w rejestrze bieżącym.

Jeżeli nazwisko występuje w obu miejscach, sprawdź tożsamość na podstawie wiarygodnych źródeł, zwłaszcza przy zbieżności imion i nazwisk. Zapisuj dokładne daty. Przy rejestrze aktualizowanym na bieżąco zachowaj wersję, na którą się powołujesz.

Jak ocenić związek z decyzją

Połącz wpis z aktem powołania, wynikiem naboru albo umową, zachowując precyzyjne oznaczenie podmiotu. Kolejność czasowa może uzasadniać pytanie o procedurę. Ustalenie uzgodnienia wymaga dodatkowego dowodu, który wiąże wpłatę i decyzję.

Dobre pytania do organu

Jakie postępowanie poprzedzało powołanie? Jakie wymagania miały zastosowanie? Czy obradowano i kto był uprawniony do decyzji? Odpowiedź z numerem i datą dokumentu można zweryfikować, a ogólna deklaracja pozostawia kluczowe pytania otwarte.

WYROK I ZARZUT

W materiałach o PCK, NCBR czy innych sprawach weryfikuj sygnaturę, etap i zakres wobec każdej osoby z osobna. Relacja o jednym wątku nie zastępuje akt z innej sprawy.

ŹRÓDŁA 69 PKW 31 MAP 29 KGHM 04 ELI

PAŃSTWO I GOSPODARKA

Rejestr umów. Czego szukać w 2026 r.

Od lipca publiczna wyszukiwarka CRU JSFP pokazuje informacje o umowach w określonym zakresie. Wgląd w dokumentację umowy wciąż może wymagać wniosku.

CRU

Znajdź metadane umowy i jednostkę.

BZP / TED

Zweryfikuj ogłoszenie, warunki i wynik.

Wniosek

Poproś o umowę, aneksy, odbiór i zestawienie płatności.

Zacznij od jednostki

W publicznej wyszukiwarce wpisz nazwę lub identyfikator jednostki. Zapisz wynik, przedział czasu i datę wyszukania. Rejestr obejmuje informacje o kwalifikujących się umowach jednostek sektora finansów publicznych zgodnie z ustawą i rozporządzeniem. Przy braku wyniku sprawdź, kto podpisał umowę, kiedy weszły w życie właściwe obowiązki i czy wydatek spełnia warunki.

W spółce z udziałem publicznym najpierw ustal, czy mieści się w zakresie danego rejestru. Wynik wyszukiwania bez trafień sam nie ustala, że umowa nie istnieje.

Połącz dwa publiczne ślady

W CRU szukaj metadanych umowy. W BZP lub TED sprawdź postępowanie, wynik i ewentualne ogłoszenia o zmianie. W sprawie większego kontraktu przydatne są także dokumenty wykonania: aneksy, protokół odbioru i zestawienie płatności. Ustal, w którym podmiocie są przechowywane.

Zapisz własną kartę umowy

Użyj jednego wiersza na umowę, a każdą zmianę oznacz osobno. Zapisz numer, kontrahenta, przedmiot, kwotę, jednostkę, źródło i datę. Jeśli informacja jest niepełna, zanotuj, jakiego dokumentu brakuje. Takie zestawienie jest później czytelne dla radnych i innych mieszkańców.

PRAKTYCZNY PRZYKŁAD

Wybierz jedną umowę remontową w swojej gminie. Sprawdź, czy identyczny numer postępowania pojawia się w ogłoszeniu, wyniku i wniosku o dokumenty.

ŹRÓDŁA 38 MF 70 ELI 71 CRU 36 UZP 37 UE 04 ELI

TARCZA MIESZKANIOWA

Tarcza lokatora i właściciela

Trzy osoby mieszkają przy tej samej ulicy i otrzymują trzy podwyżki. Członek spółdzielni, właściciel we wspólnocie i lokator występują z innych pozycji prawnych.

Ilustracja redakcyjna

Najpierw rozpoznaj swój dokument

Weź umowę, akt własności albo dokument dotyczący prawa do lokalu. Sprawdź, komu płacisz. W korespondencji słowo „czynsz” może oznaczać czynsz najmu, opłatę spółdzielczą lub zaliczkę we wspólnocie. Od tego rozpoznania zależy, w jakim trybie poprosisz o faktury, jak zakwestionujesz rozliczenie i od której daty liczysz termin.

W spółdzielni uprawnienie do określonych kopii z art. 8¹ ust. 1 jest związane z członkostwem. Obowiązek przedstawienia kalkulacji z art. 4 ust. 6⁴ obejmuje również wymienione w ustawie grupy osób niebędących członkami.

Właściciel i najemca mają różne drogi

We wspólnocie prawo kontroli z art. 29 ust. 3 przysługuje właścicielowi. Najemca zwraca się przede wszystkim do wynajmującego. Przy najmie komunalnym formalne pytanie o własny czynsz i wniosek o publiczną umowę remontową mają inne podstawy prawne i mogą trafić do różnych adresatów.

Ułóż akta przed wysłaniem pisma

Zachowaj zawiadomienie, kopertę lub potwierdzenie odbioru, umowę, zestawienie starych i nowych opłat oraz datę, od której ma obowiązywać zmiana. Przy sporze o remont dodaj uchwałę, opis robót i daty. W jednym piśmie wskazuj jasno swój status, okres i cel żądania.

OD CZEGO ZACZĄĆ DZIŚ

Spisz nazwę podmiotu, swój tytuł do lokalu i datę doręczenia podwyżki. Następne strony pokazują właściwą drogę i gotowe treści pism.

ŹRÓDŁA 72 ELI 73 ELI 74 ELI 75 ELI 04 ELI

TARCZA MIESZKANIOWA

Spółdzielnia. Kalkulacja i kopie

Ustawa osobno reguluje prawo członka do dokumentów, prawo do kalkulacji oraz tryb kwestionowania opłat. Rozróżnienie ma praktyczne znaczenie.

WYBIERZ WŁAŚCIWĄ PODSTAWĘ

Potrzebujesz	Pierwszy krok
Kopii faktury lub umowy	Członek wskazuje art. 8^1 ust. 1 i konkretny dokument.
Kalkulacji podwyżki	Osoba uprawniona żąda przedstawienia wyliczenia z art. 4 ust. 6^4.

Kopie i możliwa odmowa

Art. 8^1 ust. 1 ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych daje członkowi prawo do wymienionych dokumentów, w tym faktur i umów z osobami trzecimi. Spółdzielnia może obciążyć członka kosztami sporządzenia kopii poza wyjątkami określonymi w ustawie. Art. 18 § 3 Prawa spółdzielczego pozwala w określonych okolicznościach odmówić członkowi wglądu do umów z osobami trzecimi. Odmowa powinna być pisemna. Wniosek do sądu rejestrowego w tym trybie składa się w ciągu siedmiu dni od doręczenia odmowy.

Art. 27^3 przewiduje odpowiedzialność wykroczeniową w określonych sytuacjach. O jej zastosowaniu rozstrzyga się w przewidzianym prawem postępowaniu.

Zmiana stawki i jej uzasadnienie

Na podstawie art. 4 ust. 6^4 uprawniona osoba może żądać kalkulacji. Co do zasady spółdzielnia zawiadamia o zmianie co najmniej trzy miesiące naprzód na koniec miesiąca. Przy kosztach niezależnych ust. 7^1 przewiduje co najmniej 14 dni przed terminem płatności, najpóźniej ostatniego dnia poprzedniego miesiąca. Obie ścieżki wymagają pisemnego uzasadnienia.

Art. 4 ust. 8 pozwala wskazanym osobom podważyć zasadność zmiany w sądzie. Zasada płacenia dotychczasowej wysokości w czasie sporu ma wyłączenie dotyczące kosztów niezależnych od spółdzielni. Wynika to z wyroku TK K 64/07, odnotowanego w tekście jednolitym.

PILNUJ DATY DORĘCZENIA

Termin siedmiu dni dotyczy opisanej odmowy wglądu do umowy. Sam wniosek o kalkulację nie rozstrzyga, ile należy płacić.

ŹRÓDŁA 72 ELI 73 ELI 64 Gov.pl

TARCZA MIESZKANIOWA

Wspólnota. Uchwała, zaliczka i rachunek

Właściciel może kontrolować działalność zarządu. W sporze o podwyższoną zaliczkę warto zacząć od uchwały, planu gospodarczego i sposobu rozliczenia.

Uchwała

Podstawa decyzji, data i tryb podjęcia.

Rozliczenie

Wydatki oraz przyjęty klucz podziału kosztów.

Sąd

Termin zaskarżenia i ewentualne wstrzymanie wykonania.

Pierwszy ruch właściciela

Art. 29 ust. 3 ustawy o własności lokali daje każdemu właścicielowi prawo kontroli działalności zarządu. Poproś o wgląd w konkretny dokument dotyczący nieruchomości wspólnej, np. uchwałę ustalającą stawkę, zakres prac lub fakturę za określoną usługę. Ustal sposób uzyskania kopii i ewentualną potrzebę zakrycia danych osób trzecich. Przy samym najmie zwróć się w tej sprawie do właściciela lokalu.

Jeden koszt, cztery dokumenty

W remoncie klatki zestaw uchwałę i zakres robót z umową, fakturą i protokołem odbioru. Wypisz rozbieżności. Jeśli na fakturze pojawia się praca dodatkowa, zapytaj o aneks, akceptację zmiany i dowód odbioru.

Sześć tygodni na zaskarżenie uchwały

Jeżeli są podstawy z art. 25 ust. 1, właściciel może zaskarżyć uchwałę do sądu. Ust. 1a przewiduje sześć tygodni od dnia podjęcia na zebraniu ogółu właścicieli albo powiadomienia wnoszącego powództwo o treści uchwały podjętej w trybie indywidualnego zbierania głosów. Przy trybie mieszanym i sporze o doręczenie ustal datę z prawnikiem.

Co dzieje się z wykonaniem

Zaskarżona uchwała podlega wykonaniu, chyba że sąd wstrzyma je do zakończenia sprawy. Wniosek o dokumenty, pozew oraz postanowienie o wstrzymaniu mają inne skutki. Zachowaj potwierdzenie otrzymania uchwały i sprawdź termin przed czekaniem na odpowiedź zarządu.

CO PORÓWNAĆ

Sprawdź, czy faktura dotyczy nieruchomości wspólnej, jaki okres obejmuje i czy jej kwota została przypisana zgodnie z podstawą rozliczenia.

ŹRÓDŁA 74 ELI 64 Gov.pl

TARCZA MIESZKANIOWA

Najem. Kiedy działa 14 dni na kalkulację?

W standardowym reżimie ustawy o ochronie praw lokatorów kluczowe są trzy miesiące wypowiedzenia, próg wartości odtworzeniowej oraz dwa miesiące na reakcję.

3 miesiące

Zasadniczy okres wypowiedzenia wysokości czynszu.

14 dni

Od pisemnego żądania kalkulacji w sytuacji z art. 8a ust. 4.

2 miesiące

Od wypowiedzenia na czynności przewidziane w art. 8a ust. 5.

Policz, którego trybu dotyczy pismo

Art. 8a przewiduje co do zasady pisemne wypowiedzenie wysokości czynszu i trzy miesiące wypowiedzenia, chyba że umowa przewiduje dłuższy termin. Artykuł 8a ust. 4 dotyczy podwyżki, która przekracza w skali roku 3% wartości odtworzeniowej lokalu albo jest dokonywana z poziomu wyższego od tego progu. Po pisemnym żądaniu w takim wypadku właściciel ma 14 dni od otrzymania żądania na pisemne wskazanie przyczyny i kalkulacji pod rygorem nieważności podwyżki.

Wartość odtworzeniowa to powierzchnia użytkowa razy właściwy wskaźnik przeliczeniowy. Dla najmu o szczególnym reżimie sprawdź zakres zastosowania ustawy i treść umowy.

Dwa miesiące od wypowiedzenia

Art. 8a ust. 5 przewiduje m.in. możliwość złożenia pozwu w sprawie podwyżki z ust. 4. Pisemna odmowa przyjęcia podwyżki jest inną drogą i powoduje rozwiązanie stosunku prawnego z upływem okresu wypowiedzenia. W sporze sądowym dotychczasowe płatności i późniejsze wyrównanie podlegają ust. 6a–6b.

Osobno media i opłaty niezależne

Art. 8a ust. 8 wyłącza opłaty niezależne od właściciela z opisanej procedury. W takim przypadku art. 9 ust. 2 przewiduje pisemne zestawienie opłat oraz przyczyny podwyższenia. Porównaj je z liczbą jednostek zużycia i okresem faktury.

DECYZJA Z REALNYM KOSZTEM

Zapisz datę doręczenia, oblicz terminy i sprawdź skutki wybranej reakcji. W razie uznania podwyżki za zasadną przez sąd może powstać obowiązek dopłaty.

ŹRÓDŁA 75 ELI 64 Gov.pl 54 Gov.pl

TARCZA MIESZKANIOWA

Pismo o faktury i dokumenty remontu

Wybierz właściwego adresata i podstawę prawną. Wpisz dokładną nieruchomość, pracę i okres. Prosty wniosek ułatwia ustalenie, jakiego dokumentu dotyczy odpowiedź.

Wpisz status

Członkostwo w spółdzielni lub własność we wspólnocie.

Wskaż zakres

Nieruchomość, remont, daty i rodzaje dokumentów.

Zostaw dowód

Złóż pismo kanałem, który daje potwierdzenie doręczenia.

Wersja A. Członek spółdzielni

Do Zarządu [nazwa]. Jestem członkiem spółdzielni. Na podstawie art. 8¹ ust. 1 ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych proszę o kopie umowy wraz z aneksami oraz faktur dotyczących [opis remontu, adres i zakres dat]. Proszę o przesłanie skanów na [adres e-mail] lub wskazanie sposobu uzyskania kopii. Jeżeli sporządzenie kopii wiąże się z kosztami, proszę o podanie ich wysokości przed wykonaniem.

Jeśli uznają Państwo, że dokument w całości lub części podlega ograniczeniu, proszę o wskazanie na piśmie podstawy i zakresu odmowy oraz udostępnienie pozostałej części, jeśli to możliwe. [Data i podpis]

Wersja B. Właściciel we wspólnocie

Do Zarządu Wspólnoty [nazwa]. Jako właściciel lokalu w nieruchomości [adres] korzystam z prawa kontroli działalności zarządu na podstawie art. 29 ust. 3 ustawy o własności lokali. Proszę o wgląd do uchwały, umowy, aneksów, faktur i protokołu odbioru remontu [opis i zakres dat]. Proszę o zaproponowanie terminu wglądu i wskazanie sposobu uzyskania kopii dokumentów. Odpowiedź proszę przekazać na [adres e-mail]. [Data i podpis]

Przy odpowiedzi ustnej

Poproś o zapis stanowiska i daty. Jeśli powołano się na ochronę danych, ustal, czy chodzi o określone fragmenty, a następnie zapytaj o wgląd w pozostały zakres. Zachowaj kopię wniosku i odpowiedzi.

TERMIN WE WNIOSKU

Możesz zaproponować datę odpowiedzi. Ustawa o dostępie do informacji publicznej ma własny termin i nie jest ogólnym trybem dla wniosków członkowskich lub właścicielskich.

ŹRÓDŁA 72 ELI 73 ELI 74 ELI

TARCZA MIESZKANIOWA

Pismo o wyliczenie podwyżki

Kalkulacja ma pozwolić odtworzyć zmianę. Poproś o stawkę wyjściową, nowe wartości, jednostki i przyczynę. Zapisz osobno termin na reakcję w swojej sprawie.

PRZED WYSŁANIEM	
Sprawdź	Zachowaj w aktach
Doręczenie	Data odbioru starego pisma i dowód doręczenia wniosku.
Przedmiot	Czynsz, zaliczka, opłata zależna albo opłata za media.

Spółdzielnia. Kalkulacja opłat

Do Zarządu [nazwa]. Na podstawie art. 4 ust. 6⁴ ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych proszę o przedstawienie kalkulacji opłat za lokal [adres], zmienionych zawiadomieniem z [data]. Proszę wskazać składniki przed zmianą i po zmianie, podstawę przyjętego rozliczenia dla nieruchomości oraz przyczyny zmiany wraz z podaniem, które składniki są kosztami niezależnymi od spółdzielni. Proszę o odpowiedź na [adres]. [Data i podpis]

We wspólnocie

Poproś o kopię uchwały, plan gospodarczy, rozliczenie wydatków i przyjęty klucz podziału. Prawo kontroli właściciela oraz termin zaskarżenia uchwały omówiliśmy na s. 30.

Najem. Uzasadnienie zmiany

Do [wynajmujący]. Otrzymałem/am wypowiedzenie wysokości czynszu z [data], doręczone [data], dotyczące lokalu [adres]. Jeżeli podwyżka podlega art. 8a ust. 4 ustawy o ochronie praw lokatorów, na jego podstawie żądam pisemnego podania przyczyny i kalkulacji. Proszę o wskazanie stawki przed i po zmianie, wartości odtworzeniowej lokalu przyjętej do obliczenia oraz składników podwyżki. Proszę o odpowiedź na [adres]. [Data i podpis]

Jeżeli pismo dotyczy wyłącznie opłat niezależnych od właściciela, zamiast powyższego żądania poproś na podstawie art. 9 ust. 2 o pisemne zestawienie opłat i przyczyny ich zwiększenia.

PISMO SŁUŻY UZYSKANIU WYLICZENIA

Sprawdź osobno terminy z art. 8a ust. 5 i art. 25 ustawy o własności lokali, jeżeli dotyczą Twojej sprawy.

ŹRÓDŁA 72 ELI 75 ELI 74 ELI

NARZĘDZIA OBYWATELSKIE

Pismo do urzędu o umowę albo protokół

Wniosek o informację publiczną może dotyczyć istniejących dokumentów. Wskaż organ, sprawę i oczekiwaną formę. Wzory można skopiować lub wydrukować.

14 dni

Zasadniczy termin liczony od dnia złożenia wniosku.

2 miesiące

Najpóźniejszy termin po właściwym powiadomieniu o przyczynach opóźnienia.

Wersja A. Umowa i jej wykonanie

Do [jednostka]. Na podstawie ustawy o dostępie do informacji publicznej proszę o udostępnienie w postaci elektronicznej kopii umowy nr [numer] z [data] dotyczącej [przedmiot], jej aneksów i protokołu odbioru. Proszę także o kopię istniejącego zestawienia płatności dotyczącego tej umowy, jeżeli jest prowadzone. Dokumenty proszę przesłać na [adres e-mail].

Jeżeli dokumenty są opublikowane, proszę o bezpośrednie odnośniki. Przy ograniczeniu dostępu proszę o wskazanie podstawy prawnej, udostępnienie pozostałej części dokumentu oraz zastosowanie formy wymaganej przez ustawę.

Wersja B. Komisja rewizyjna

Do Urzędu Miejskiego w Lubinie, Biuro Rady. Proszę o kopie przyjętych planów pracy i sprawozdań komisji rewizyjnej za 2025 r. oraz za okres od 1.01 do 22.11.2026 r. Proszę także o kopie protokołów zakończonych kontroli, o ile dotyczyły wykonywania praw właścicielskich miasta wobec MPWiK lub Regionalnego Centrum Sportowego, wraz z przyjętymi zaleceniami i odpowiedziami dotyczącymi wykonania zaleceń. Proszę o udostępnienie plików lub odnośników na [adres e-mail].

Jeżeli wnioskujesz w innym mieście

Podmień nazwę spółki, jednostkę i okres. Zacznij od jednego zagadnienia, zwłaszcza gdy spodziewasz się wielu dokumentów z różnych jednostek.

PRZY ODMOWIE

Ustawa przewiduje ograniczenia, w tym ochronę prywatności i tajemnice. Właściwy tryb dalszych kroków zależy od rodzaju odpowiedzi lub bezczynności.

ŹRÓDŁA 04 ELI 76 SN 06 ELI 02 BIP Lubin

NARZĘDZIA OBYWATELSKIE

Co zrobić po odpowiedzi lub milczeniu

Dalszy krok zależy od tego, czy otrzymałeś dokument, decyzję odmowną, powiadomienie o opóźnieniu lub odpowiedź kwestionującą publiczny charakter informacji.

Odpowiedź

Porównaj stan faktyczny i zakres załączników.

Termin

Sprawdź datę doręczenia oraz pouczenie.

Pomoc

Zabierz do punktu porad wniosek, odpowiedź i dowody doręczeń.

Odpowiedź z dokumentem

Sprawdź, czy plik obejmuje cały żądany okres. Jeśli zakryto fragmenty, zanotuj, czego nie można ustalić i jaką podano podstawę. Jeżeli urząd kieruje do BIP, otwórz wskazany adres i sprawdź, czy prowadzi do konkretnego materiału. Przy brakach można odpowiedzieć, wskazując brakujący dokument po numerze lub dacie.

Powiadomienie o opóźnieniu

Art. 13 ust. 2 wymaga przekazania informacji o przyczynach opóźnienia i nowym terminie w ciągu 14 dni. Termin nie może przekroczyć dwóch miesięcy od złożenia wniosku. Zapisz datę pierwotnego doręczenia i datę wskazaną przez podmiot.

Decyzja i bezczynność

Odmowa udostępnienia informacji publicznej co do zasady przybiera formę przewidzianą w art. 16–17. Jeśli otrzymasz decyzję, sprawdź pouczenie, organ i termin. Gdy podmiot zobowiązany milczy lub odmawia odpowiedzi w innej formie, prawnik może ocenić, czy wchodzi w grę skarga na bezczynność. Odmowa wglądu w umowę w spółdzielni ma odrębny reżim, opisany na s. 29.

Prywatność i umowy gminy

Wyrok SN I CSK 190/12 dotyczył ujawnienia nazwisk osób zawierających umowy cywilnoprawne z gminą w badanym stanie faktycznym. Przy innej umowie trzeba zbadać zakres żądania, podmiot i ustawowe wyłączenia. Prośba o dokument dotyczący wydatku może obejmować część dostępną po ograniczeniu chronionych danych.

BEZ OPŁAT ZA PORADĘ

Oficjalny serwis Gov.pl prowadzi do zapisów na nieodpłatną pomoc prawną, poradnictwo obywatelskie lub mediację.

ŹRÓDŁA 04 ELI 76 SN 73 ELI 64 Gov.pl

PAŃSTWO I GOSPODARKA

Port i atom. Co już ma datę?

W części centralnego dossier mowa była o paraliżu inwestycji. Publiczne dokumenty pozwalają sprawdzić konkretne kroki i rozliczać kolejne zobowiązania.

KAMIENIE MILOWE W ŹRÓDŁACH

Inwestycja	Opisany etap
19.05.2026 · lotnisko	Inwestor poinformował o ostateczności decyzji lokalizacyjnej.
31.03.2026 · atom	Resort podał informację o złożeniu wniosku do PAA.

Lotnisko

19 maja 2026 r. inwestor poinformował, że decyzja lokalizacyjna dla lotniska jest ostateczna. To fakt dotyczący etapu prawnego. Ocena harmonogramu wymaga porównania terminów z wcześniejszego programu z aktualnym planem, a ocena wydatków wymaga zawartych umów i rozliczeń.

Zapisz osobno decyzję lokalizacyjną, postępowania o pozwolenia i umowy na roboty. Jeżeli porównujesz zakres z poprzednim projektem, wyodrębnij lotnisko, węzeł, poszczególne linie kolejowe i ich przebieg. Zmiana jednego elementu może współistnieć z postępem innego.

Elektrownia jądrowa

31 marca 2026 r. Ministerstwo Energii podało, że Polskie Elektrownie Jądrowe złożyły wniosek do Państwowej Agencji Atomistyki o zezwolenie na budowę pierwszej elektrowni. W tym komunikacie początek budowy określono na IV kwartał 2028 r., a rozpoczęcie eksploatacji pierwszego bloku na 2036 r. Obie daty są terminami z przywołanego harmonogramu.

Jak rozliczać następny komunikat

Ustal, czy ogłoszenie mówi o inwestorze składającym wniosek, urzędzie wydającym decyzję lub wykonawcy kończącym etap. Zapisz datę, nazwę dokumentu, mierzalny skutek i kolejny warunek. Tak powstaje historia projektu, którą da się sprawdzić nawet po zmianie władz.

PYTANIE O WYKONANIE

Zażądaj zestawienia planowanych i wykonanych wydatków dla tego samego etapu. Porównuj identyczne zakresy robót i sposób liczenia kosztów.

ŹRÓDŁA 77 Port Polska 78 Port Polska 79 ME 80 ME

NARZĘDZIA OBYWATELSKIE

Zbadaj jedną sprawę od początku do końca

Otwórz zawiadomienie, uchwałę lub ogłoszenie, które dotyczy Twojej ulicy. Wybierz jeden wydatek i przeprowadź kontrolę w czterech krokach.

Znajdź

Pozyskaj pierwszy dokument i zapisz datę.

Połącz

Zestaw decyzję, kwotę i zakres wykonania.

Sprawdź

Poproś o brakujące dane i porównaj odpowiedzi.

Pierwszy dzień. Odtwórz decyzję

Zapisz, czego dotyczy sprawa, kto podjął decyzję i w jakim dniu. Znajdź jeden dokument początkowy. Przy remoncie może to być uchwała albo opis zamówienia, przy podwyżce zawiadomienie, a przy nominacji uchwała powołująca. Zapisz numer sprawy i odnośnik.

Drugi dzień. Znajdź ślad wydatku

Sprawdź, które kwoty są planowane, które wynikają z podpisanej umowy, a które już zapłacono. W kasie wspólnoty lub spółdzielni sprawdź sposób przypisania kosztu do nieruchomości. W samorządzie przejdź z ogłoszenia i rejestru do dokumentów wykonania. Na tym etapie zwykle wyłania się precyzyjne pytanie do zarządcy lub urzędu.

Trzeci dzień. Zadaj jedno pytanie

Wybierz wzór z s. 32–34, skróć do swojej sprawy i zachowaj potwierdzenie wysłania. W razie biegnącego terminu sądowego szybko skorzystaj z porady. Pytanie może brzmieć: według którego dokumentu rozliczono robotę dodatkową z pozycji 6 faktury?

Kolejny krok. Porównaj i opisz

Przy odpowiedzi dopisz, co faktycznie wyjaśniono i jaki dokument nadal jest potrzebny. Jeśli stawiasz publiczny zarzut, zapisz dowód i daj adresatowi możliwość odniesienia się do konkretu. W sprawach domowego budżetu sprawdź także warunki dodatku mieszkaniowego określone na Gov.pl.

CZTERY POLA DO ZAPISANIA

Dokument i data / kwota i okres / co wynika bezpośrednio / czego potrzebuję, by sprawdzić resztę.

ŹRÓDŁA 04 ELI 71 CRU 10 MS 02 BIP Lubin 54 Gov.pl 64 Gov.pl

DOKUMENTACJA

Źródła 1/3

Kliknij pozycję, aby otworzyć dokument. Numery są takie same jak przy artykułach.

01 Uchwała XVII/153/26 i imienny wykaz głosów
BIP Lubin · 16.04.2026, załącznik 29571

02 Komisje Rady Miejskiej w Lubinie
BIP Lubin · aktualizacja 11.06.2026

03 Odpis aktualny MPWiK w Lubinie, KRS 0000065204
KRS · pobrano 22.11.2026, JSON

04 Ustawa o dostępie do informacji publicznej
ELI · Dz.U. 2022 poz. 902, art. 3–5 i 13–17

05 Nagranie XVII sesji Rady Miejskiej
RM Lubin · 16.04.2026

06 Ustawa o samorządzie gminnym
ELI · Dz.U. 2026 poz. 662, art. 11b, 18a, 24–24h, 28aa i 101

07 Informacje ogólne o BIP spółki
MPWiK · rubryka „Redakcja BIP"

08 Dzień Dziecka pełen ruchu
Lubin.pl · 1.06.2026, wypowiedź przedstawiciela RCS

09 Oświadczenia majątkowe Rady Miejskiej
BIP Lubin · dział BIP

10 Portal Rejestrów Sądowych i dokumenty finansowe
MS · wyszukiwarka po numerze KRS

11 Podległe miejskie spółki komunalne
MPWiK · wykaz na stronie MPWiK

12 Podmiot odbierający odpady komunalne w Lubinie
MPWiK · miejski portal odpadowy

13 Finansowanie zielonej transformacji z BGK
MPWiK · 6.08.2026, B3.4.1 KPO

14 Finansowanie cyfryzacji z BGK
MPWiK · 6.08.2026, C4.1.1 KPO

15 Statut Miasta Lubina
BIP Lubin · załącznik w BIP

16 Ustawa o gospodarce komunalnej
ELI · art. 9 i 10a, rady nadzorcze

17 Ustawa o zasadach zarządzania mieniem państwowym
ELI · Dz.U. 2026 poz. 373, art. 19

18 Pierwszy akt oskarżenia w sprawie Collegium Humanum
PK · 26.11.2025, opis zarzutów

19 Komunikat obrońcy Jacka Sutryka
KBPP · 15.10.2026

20 Proces w sprawie Collegium Humanum odroczony
RP · 15.10.2026, relacja z sądu

21 Kalendarium śledztwa w sprawie Collegium Humanum
PK · chronologia Prokuratury Krajowej

22 Drugi akt oskarżenia w sprawie Collegium Humanum
PK · 23.03.2026, odrębny wątek

23 Komunikat o pierwszym wyroku w sprawie Collegium Humanum
PK · 25.09.2026, odrębne rozstrzygnięcie wobec sześciu osób

24 Śledztwo w sprawie pomocy powodziowej i KARR
EPPO · 27.08.2026, komunikat w języku polskim i angielskim

25 Kontrola wniosków i zatrzymania na Dolnym Śląsku
CBA · 27.08.2026, pomoc po powodzi

26 Interpelacja nr 19193 w sprawie KARR
Sejm · zapytanie poselskie i odnośnik do odpowiedzi

27 Nadzór nad spółkami miejskimi w Małopolsce
NIK · kontrola opublikowana w 2026 r.

DOKUMENTACJA

Źródła 2/3

Kliknij pozycję, aby otworzyć dokument. Numery są takie same jak przy artykułach.

28 Prawo zamówień publicznych
ELI · Dz.U. 2026 poz. 793, art. 2 i 28–30

29 Sprawozdanie zarządu spółki i grupy za 2025 r.
KGHM · akcjonariat, wyniki i podmioty grupy

30 Sprawozdanie Rady Nadzorczej za 2025 r.
KGHM · skład organu i praca rady

31 Składy rad nadzorczych
MAP · publiczny wykaz ministerstwa

32 Stawki opłat za gospodarowanie odpadami
Wrocław.pl · komunikat o uchwale Rady Miejskiej Wrocławia

33 Odpady we Wrocławiu. Zasady i opłaty
Wrocław.pl · miejski poradnik dla mieszkańców

34 Ustawa o utrzymaniu czystości i porządku w gminach
ELI · art. 3, 6k, 6r i 9tb

35 Dokumentacja kontroli gospodarki odpadami
NIK · KGP.430.1.2025, informacja i wystąpienia

36 Biuletyn Zamówień Publicznych
UZP · wyszukiwarka ogłoszeń e-Zamówienia

37 Tenders Electronic Daily
UE · ogłoszenia unijne

38 Centralny Rejestr Umów JSFP od 1 lipca 2026 r.
MF · zakres oraz terminy publikacji

39 Ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym
ELI · Dz.U. 2026 poz. 538, art. 36–37

40 Wykazy nieruchomości miejskich
BIP Lubin · ogłoszenia o nieruchomościach

41 Uchwała X/85/25 w sprawie darowizny nieruchomości
BIP Lubin · 27.05.2025

42 Średniookresowy plan budżetowo-strukturalny
MF · 2025–2028, plan i sprawozdania

43 Październikowa informacja o realizacji zalecenia EDP
MF · 6.10.2026, przyjęta przez Radę Ministrów

44 Komentarz do prognoz Komisji Europejskiej
MF · jesień 2026, prognoza do 2028 r.

45 100 konkretów na pierwsze 100 dni rządów
KO · program wyborczy z 2023 r.

46 Profesjonalizacja rad nadzorczych w spółkach z udziałem SP
MAP · komunikat o proponowanych zmianach

47 Deficyt i dług sektora w latach 2022–2025
GUS · październikowa notyfikacja fiskalna 2026

48 Sprawozdanie z wykonania budżetu państwa za 2025 r.
MF · sprawozdanie roczne

49 Stawki i limity PIT
MF · skala podatkowa

50 Europejskie prawo klimatyczne. Nowelizacja
EUR-Lex · rozporządzenie UE 2026/667, art. 2

51 Rezerwa stabilności rynku ETS2
Rada UE · 9.10.2026, komunikat o przyjęciu zmian

52 Dyrektywa UE 2023/959
EUR-Lex · system ETS2, podmioty objęte i paliwa

53 Dyrektywa UE 2024/1275 o budynkach
EUR-Lex · art. 9, zasób mieszkaniowy i obiekty niemieszkalne

54 Jak uzyskać dodatek mieszkaniowy
Gov.pl · warunki i dokumenty dla mieszkańców

DOKUMENTACJA

Źródła 3/3

Kliknij pozycję, aby otworzyć dokument. Numery są takie same jak przy artykułach.

55 Poselski projekt ustawy, druk 72
Sejm · 28.11.2023, wersja pierwotna

56 Autopoprawka do druku nr 72, druk 72-A
Sejm · 2023, wersja zmieniona

57 Ustawa z 7 grudnia 2023 r. o wsparciu odbiorców energii
ELI · Dz.U. 2023 poz. 2760, ogłoszona ustawa

58 Rozstrzygnięcie sądu w sprawie SCT
Kraków · stanowisko zarządcy dróg z 2026 r.

59 Strefa Czystego Transportu w Krakowie
Kraków · bieżące informacje miejskie

60 Listopadowe konsultacje zmian w SCT
Kraków · aktualizacja 20.11.2026, porównanie zasad

61 Reforma Państwowej Inspekcji Pracy
MRPiPS · obowiązuje od 8.07.2026

62 Nowelizacja ustawy o Państwowej Inspekcji Pracy
ELI · Dz.U. 2026 poz. 473, art. 11 i 33a w nowym brzmieniu

63 Indywidualna interpretacja charakteru umowy
PIP · procedura dostępna od lipca 2026 r.

64 Porady prawne, obywatelskie i mediacja
Gov.pl · jak się zapisać i kto może skorzystać

65 KSeF 2.0. Podstawy prawne i kluczowe terminy
MF · harmonogram wdrażania i wyłączenia

66 Kontrole KPO dla branży HoReCa – aktualizacja
MFiPR · weryfikacja projektów i rozwiązane umowy

67 Postępowania dotyczące NCBR
PR · komunikat Prokuratury Regionalnej w Warszawie

68 Kolejne zatrzymania w sprawie „Szybkiej ścieżki"
CBA · komunikat o postępowaniu

69 Rejestry wpłat i umów partii politycznych
PKW · wyjaśnienia PKW z 22.09.2025

70 Rozporządzenie w sprawie CRU JSFP
ELI · Dz.U. 2026 poz. 440

71 Centralny Rejestr Umów JSFP
CRU · wyszukiwarka publiczna

72 Ustawa o spółdzielniach mieszkaniowych
ELI · Dz.U. 2026 poz. 889, art. 4, 8^1 i 27^3

73 Prawo spółdzielcze
ELI · Dz.U. 2026 poz. 521, art. 18 § 3

74 Ustawa o własności lokali
ELI · Dz.U. 2026 poz. 232, art. 15, 25 i 29

75 Ustawa o ochronie praw lokatorów
ELI · Dz.U. 2023 poz. 725, art. 8a–9

76 Wyrok z 8 listopada 2012, I CSK 190/12
SN · dane osób zawierających umowy z gminą

77 Ostateczna decyzja lokalizacyjna dla lotniska
Port Polska · komunikat inwestora

78 Zakres inwestycji lotniskowej
Port Polska · opis inwestora i harmonogram

79 Wniosek o zezwolenie na budowę elektrowni jądrowej
ME · komunikat o złożeniu wniosku do PAA

80 Aktualizacja Programu polskiej energetyki jądrowej
ME · wersja z 2026 r.